

ZASTĘPCA DYREKTORA GENERALNEGO

Służby Więziennej

RPW/11601/2016 P
Data: 2016-02-25

Warszawa, dnia 22 lutego 2016 r.

BO-072-2/16/164

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2016 -02- 2 5
ZAL.	NR

Pan
dr Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

W nawiązaniu do pisma IX.517.1438.2015.EB z dnia 20 stycznia 2016 roku, dotyczącego postępowania z osadzonymi „niebezpiecznymi” przedstawiam, co następuje.

Na wstępie pragnę zapewnić Pana Rzecznika, że Służba Więzienna podejmuje wszelkie działania zmierzające do przestrzegania w codziennej działalności zasad humanitaryzmu, praworządności oraz minimalizowania uciążliwości odbywania kary pozbawienia wolności wobec tak szczególnej kategorii jak osadzeni niebezpieczni, a wszelkie przejawy odstępstw od obowiązujących zasad są konsekwentnie i z pełną determinacją eliminowane.

Obowiązujące uregulowania prawne związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności wobec tej kategorii osadzonych stawiają przed Służbą Więzienną szereg zadań związanych nie tylko z obowiązkiem wzmożonych działań ochronnych, ale również określają, że postępowanie z osadzonymi „niebezpiecznymi”

wymaga odpowiedniego i zgodnego z obowiązującym prawem traktowania bez powodowania ograniczeń i dolegliwości innych niż przewidziane prawem.

Odnosząc się do uwag dotyczących zmian w praktyce postępowania z osadzonymi „niebezpiecznymi”, z uwzględnieniem nowych przepisów, wprowadzonych ustawą o zmianie ustawy Kodeks karny wykonawczy z dnia 10 września 2015 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 1573) informuję, iż będą one wykorzystywane w bieżącej działalności szkoleniowej oraz przekazywane w trakcie realizowanych odpraw służbowych. Szczególnej uwadze zostanie poddane zagadnienie dotyczące poprawy wartości merytorycznej przygotowywanych decyzji kwalifikacyjnych i weryfikacyjnych z uwzględnieniem przesłanek, o których mowa w art. 88a § 2 Kkw oraz odstępiania od schematycznego powielania decyzji o przedłużeniu statusu osadzonego „niebezpiecznego”. Poruszona zostanie również kwestia, którą słusznie podnosi Pan w przedmiotowym piśmie, odnosząca się do uwzględniania przy podejmowanych decyzjach weryfikacyjnych przez komisje penitencjarne potrzeby stosowania wszystkich obostrzeń wobec osadzonych „niebezpiecznych”, o których mowa w art. 88b § 1 Kkw.

W przesłanym piśmie zwraca Pan również uwagę na kolejne wyroki Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z dnia 12 stycznia 2016 r. dotyczące osadzonych niebezpiecznych: Karykowski v. Polska (skarga nr 653/12), Prus v. Polska (skarga nr 5136/11) oraz Romaniuk v. Polska (skarga nr 59285/12), gdzie we wszystkich trzech sprawach Trybunał stwierdził naruszenie przez Polskę art. 3 Europejskiej Konwencji Praw Człowieka.

W kontekście powyższego odniósł się Pan również do wizytacji przeprowadzonej przez pracowników Biura RPO w Areszcie Śledczym w Warszawie – Mokotowie w dniu 14 stycznia 2016 roku. W tej kwestii zapewniam, że pomimo braku możliwości zapoznania się protokołem z wizytacji, zagadnienia dotyczące właściwej implementacji wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu do praktyki więziennej są i będą przedmiotem stałego monitoringu ze strony podległych mi służb.

W tym miejscu pragnę zauważyć, że w związku z występującymi nieprawidłowościami, które skutkowały naruszeniem art. 3 oraz 8 Konwencji

o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, stwierdzonych przez Europejski Trybunał Praw Człowieka w dwóch poprzednich wyrokach wydanych w kwietniu 2012 r. w sprawach przeciwko Polsce, Dyrektor Generalny Służby Więziennej pismem BP-996/12 z dnia 5 czerwca 2012 r. zobowiązał dyrektorów okręgowych Służby Więziennej między innymi do zapoznania dyrektorów jednostek penitencjarnych, w których przebywają osadzeni zakwalifikowani jako wymagający osadzenia w wyznaczonym oddziale lub celi aresztu śledczego lub zakładu karnego typu zamkniętego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo aresztu lub zakładu, z orzeczeniami ETPC w sprawach: Horych przeciwko Polsce (skarga nr 13621/08) oraz Piechowicz przeciwko Polsce (skarga nr 20071/07).

Ponadto komisje penitencjarne zostały zobowiązane do stosowania powyższego statusu w wyjątkowo uzasadnionych przypadkach. Polecono poddawać szczególnie wnikliwej analizie decyzje w przedmiocie utrzymywania statusu osadzonego „niebezpiecznego”, a przypadki, w których istnieje konieczność wydłużania tego okresu ponad rok, objąć wzmożonym nadzorem dyrektorów okręgowych. Zaakcentowano również potrzebę dołożenia wszelkich starań w celu poprawy wartości merytorycznej przygotowywanych decyzji weryfikacyjnych z tej kategorii osadzonych.

W przedmiotowym piśmie zwrócono również uwagę na fakt, że status „niebezpiecznego” należy stosować wyjątkowo i utrzymywać wobec osadzonych szczególnie niebezpiecznych, nie przekraczając przy tym ram określonych przepisami prawa i nie powodując w trakcie jego realizacji ograniczeń oraz innych dolegliwości, niż przewidziane w Kodeksie karnym wykonawczym.

Z przedstawionych przez okręgowe inspektoraty Służby Więziennej informacji wynika, że dołożono wszelkich starań w celu realizacji ww. poleceń. Postępowanie z osadzonymi „niebezpiecznymi”, a w szczególności realizacja ustawowych zadań komisji penitencjarnych, jest przedmiotem stałego nadzoru dyrektorów okręgowych.

Kontynuując, pragnę przypomnieć, że w dniu 13 sierpnia 2010 r. weszła w życie instrukcja Nr 15/10 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej w sprawie zasad, organizacji i warunków prowadzenia oddziaływań penitencjarnych wobec skazanych,

tymczasowo aresztowanych i ukaranych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu karnego lub aresztu śledczego osadzonych w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo zakładu karnego. Przyjęte rozwiązania wypracowano z uwzględnieniem wniosków Rzecznika Praw Obywatelskich i Europejskiego Komitetu ds. Zapobiegania Torturom i Nieludzkiemu lub Poniżającemu Traktowaniu lub Karaniu (CPT). Odpowiadają one konwencjom i orzecznictwu sądowemu m.in. Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Przepisy ww. instrukcji mają przede wszystkim na celu wdrażanie konstruktywnych rozwiązań sprzyjających poprawie efektywności w organizacji i prowadzeniu oddziaływań penitencjarnych wobec wskazanej grupy osadzonych. Wskazuje ona na konieczność organizowania i prowadzenia oddziaływań penitencjarnych, w tym aktywizację fizyczną osadzonych oraz rozładowanie napięć związanych ze wzmożoną izolacją, w celu utrzymania właściwej kondycji psychicznej i uczynienia okresu pobytu osadzonych w szczególnych warunkach możliwie jak najkrótszym.

W tym miejscu należy również podkreślić, że do służby z ww. kategorią osadzonych, kierowani są funkcjonariusze o odpowiednich predyspozycjach psychofizycznych, posiadający wysokie kwalifikacje i kompetencje zawodowe oraz ze sprawdzoną umiejętnością radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia. Wymogi te dotyczą zarówno funkcjonariuszy służby ochronnej jak i penitencjarnej.

Ponadto w celu poprawy warunków bytowych jak i prowadzonych oddziaływaniach penitencjarnych wobec przedmiotowej kategorii osadzonych, Zastępca Dyrektora Generalnego Służby Więziennej pismem ZDJK-61/2013 z dnia 18 września 2013 roku, polecił podjęcie wszelkich działań zmierzających do umieszczenia osadzonych „niebezpiecznych” w specjalistycznych oddziałach przeznaczonych dla tej kategorii osadzonych. Powyższe nie dotyczyło osadzonych skierowanych do leczenia oraz na terapię.

Służba Więzienna już od kilku lat odnotowuje systematyczny spadek liczby osadzonych „niebezpiecznych”, co przedstawia poniższa tabela.

Data	Liczba osadzonych zakwalifikowanych do kategorii „N”
31 grudnia 2010 roku	320
31 grudnia 2011 roku	315
31 grudnia 2012 roku	201
31 grudnia 2013 roku	189
31 grudnia 2014 roku	162
31 grudnia 2015 roku	156

Spośród 156 osadzonych posiadających status „niebezpiecznych” na dzień 31 grudnia 2015 roku, wobec 18 kwalifikację stosowano dłużej niż 5 lat. Wszystkie przypadki utrzymywania tych kwalifikacji były i są okresowo analizowane przez podległych mi funkcjonariuszy.

W ubiegłym roku komisje penitencjarne zakwalifikowały do kategorii „niebezpiecznych” 164 osadzonych, 171 zostało natomiast z tej kategorii odwołanych. W tym miejscu pragnę zwrócić uwagę, że najczęstszą przyczyną kwalifikacji był fakt czynnej napaści osadzonego na funkcjonariusza publicznego (82 przypadki w 2015 roku). Takie działania są konsekwencją szczególnie negatywnych zachowań osadzonych godzących bezpośrednio w bezpieczeństwo jednostki penitencjarnej i pełniących w niej służbę funkcjonariuszy.

Systematycznie zmniejsza się również liczba zarzutów w skargach osadzonych dotyczących kwalifikowania przez komisje penitencjarne do tej kategorii. W 2013 roku odnotowano ich 80, w 2014 roku 66, a według danych szacunkowych za rok 2015 już tylko 45.

Mając powyższe na uwadze jeszcze raz zapewniam Pana, że wszelkie działania wobec tej szczególnej kategorii więźniów Służba Więzienna podejmuje z poszanowaniem zasad humanitaryzmu, a status osadzonego „niebezpiecznego” stosowany jest tylko wobec osadzonych szczególnie niebezpiecznych, nie przekraczając przy tym ram określonych przepisami prawa i nie powodując w trakcie

jego realizacji ograniczeń oraz innych dolegliwości, niż przewidziane w obowiązujących przepisach.

Wszelkie uwagi przekazane w Pana piśmie oraz wynikające z treści protokołów z wizytacji pracowników Biura Rzecznika Praw Obywatelskich są i nadal będą uwzględniane w działalności szkoleniowej.

Pragnę także poinformować, że rozumiejąc intencję Pana Rzecznika oraz mając na względzie istotę problemu, w najbliższym czasie planowane jest spotkanie przedstawicieli Centralnego Zarządu Służby Więziennej z Pełnomocnikiem Ministra Spraw Zagranicznych do spraw postępowań przed Europejskim Trybunałem Praw Człowieka. Celem spotkania będzie między innymi omówienie problematyki związanej z najczęściej powtarzającymi się przyczynami uznawania roszczeń osób składających skargi do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

Na koniec pragnę wyrazić podziękowania za zainteresowanie problemami Służby Więziennej oraz zapewnić swoją otwartość i gotowość do dalszej współpracy.

ZASTĘPCA DYREKTORA GENERALNEGO
Służby Więziennej

ptk.dariuszwardas

Wyk. w 2 egz.

1. egz. Adresat,
 2. egz. a/a BOISO.
- JK/JK

30-072-2/16/164

CENTRALNY ZARZĄD SŁUŻBY WIEZIENNEJ
ul. Rakowiecka 37a
02-521 WARSZAWA

BIURO RZECZNIKA
PRAW OBYWATELSKICH
WPL. 2016-02-05
ZAL. NR

05
2016-02-24
InPost S.A.

Pon
dr Adam Bodnor
Rzecznik Praw Obywatelskich
Al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

POLECONY

90000035250000959246285
90000035250000959246285

2.20